

Christelijke vrijheid

Jan Proos

Dit materiaal is onderdeel van het compendium christelijk leraarschap dat samengesteld is door het lectoraat Christelijk leraarschap van Driestar hogeschool. Zie ook www.christelijkleraarschap.nl.

Samenvatting	Artikel over Calvijns visie op christelijke vrijheid. Hij ziet deze vrijheid als noodzakelijk stuk van de leer. Er is een juist begrip nodig om goed met deze vrijheid om te gaan.
Bronvermelding	Proos, J.P. (2009) Christelijke vrijheid. In: Aan de slag met Calvijn, Bronteksten op school - deel 1 (pp. 62-63) Gouda: Lectoraat Onderwijs & Identiteit
Thema *	Inspiratiebronnen
Gebruik **	Hoofd/hart
Plaatsingsdatum	2009
Gerelateerde artikelen	n.v.t.
Trefwoorden

* In het compendium wordt al het materiaal verdeeld over de acht thema's van christelijk leraarschap: *onderwijs, inspiratiebronnen, leraar, leerling, leerstof, didactiek, schoolteam, leidinggevenden*.

** Het materiaal kan gebruikt worden als onderbouwing en visievorming (*hoofd*), bezinning en reflectie (*hart*) of biedt concrete handreikingen en voorbeelden (*handen*).

Tekst 19 Christelijke vrijheid. Boek III, XIX

“Daar wordt verschillend over gedacht.” Wie kent niet deze en soortgelijke uitspraken als het gaat over onze visie op zaken in het christelijk onderwijs en de christelijke kerken? In het Nieuwe Testament vinden we daarvan verschillende voorbeelden, zoals het al dan niet eten van het offervlees (Rom.14). Calvijn geeft veel aandacht aan het thema van de christelijke vrijheid. Hij weet dat er ‘zwakke’ gelovigen zijn die hun geweten telkens pijnigen én hij weet van losbandige geesten die deze leer misbruiken om een los leven te leiden. Voor de bespreking is het goed dat iemand zich verder verdiept in de hele paragraaf (boek III:XIX) en daar een inleiding over houdt. De onderstaande tekst over de christelijke vrijheid is te kort. Het thema wordt alleen aangeroerd en in de verdere paragrafen uitgewerkt. In deze tekst gaat het vooral over het zich opstellen tegen dingen waarover verschillend gedacht wordt.

III.19.1 Er is een juist begrip nodig van de christelijke leer van de vrijheid

Thans moeten wij de christelijke vrijheid behandelen. Wie zich voorgenomen heeft in korte trekken te behandelen wat de leer van het Evangelie inhoudt, mag zeker niet nalaten hiervan een nadere verklaring te geven. Het is namelijk hoogst noodzakelijk hiervan een juist begrip te hebben, want als ons hart niet verstaat wat dit inhoudt, durft het vrijwel niets zonder aarzeling te ondernemen, bij veel aangelegenheden zal het aarzelingen hebben en altijd zal het onzeker en angstig zijn. Maar het is vooral iets wat een aanhangsel van de rechtvaardiging vormt en van niet geringe betekenis is om de kracht daarvan te verstaan. Ja, zij die God oprecht vrezen, zullen een onvergelijkelijke vrucht verkrijgen van deze leer, waarmee goddeloze en spotzieke mensen zo de draak steken, omdat zij in de geestelijke dronkenschap waarmee zij bevangen zijn, denken dat zij zich allerlei onbeschaamdheden mogen veroorloven.

Daarom is het nu het juiste moment om deze leer in het middelpunt te plaatsen, en daarnaast was het ook een goede zaak om de bredere behandeling ervan tot deze gelegenheid uit te stellen (zonder er diep op in te gaan heb ik haar hierboven namelijk al wel een aantal malen aangeroerd). Men behoeft immers maar ergens het woord ‘christelijke vrijheid’ te laten vallen, of de lusten beginnen te koken en de onzuivere hartstochten spelen op, als men zich niet tijdig tegen de teugelloze geesten keert die anders alles wat goed en zuiver is, volkomen aantasten en bederven. Voor een deel schudden de mensen onder het voorwendsel van deze vrijheid alle gehoorzaamheid aan God af en breken zij uit in ongeremde bandeloosheid; voor een deel worden zij boos, omdat zij denken dat alle gematigdheid, orde en waardering voor het een boven het ander verdwijnt.

Wat moeten we aanvangen als we klem zitten tussen zulke klippen? Moeten we dan de christelijke vrijheid maar laten gaan en zo de mogelijkheid uitsluiten dat we in zulke moeilijkheden geraken? Maar, zoals zojuist opgemerkt is, als deze leer niet goed verstaan wordt, leert men Christus, noch de waarheid van het Evangelie, noch de innerlijke vrede

van de ziel recht kennen. Daarom moeten we veeleer ons ervoor inzetten dat dit zo noodzakelijke deel van de leer niet verzwegen wordt, maar dat er intussen toch ook tegenweer geboden wordt aan de ongerijmde aanmerkingen die meestal voortkomen uit een bespreking van deze leer.

Vragen:

1. Welk beeld komt er als eerste bij je boven als we het hebben over de christelijke vrijheid?
2. Calvijn heeft het in de *Institutie* over 'middelmatige dingen' waarover geen vaste uitspraak mogelijk is. Kun je een aantal voorbeelden geven wat middelmatige zaken zijn binnen het christendom? Hoe ga je daarmee om binnen de christelijke school?
3. Hoe voorkom je dat christelijke vrijheid ontaardt in ongebondenheid?
4. Waarom is Calvijn er zo stellig over dat deze vrijheid een 'noodzakelijk stuk van de leer' is dat niet verzwegen mag worden?
5. Tot welke conclusies kun je komen als je dit onderwerp aan de orde stelt in de christelijke school?
6. Wat zou Paulus bedoelen met de tekst: Want gij zijt tot vrijheid geroepen, broeders; alleenlijk gebruikt de vrijheid niet tot een oorzaak voor het vlees, maar dient elkander door de liefde. (Gal.5:13)